

مأخذشناسی

بررسی ابعاد مدیریت و رهبری امام خمینی قدس سره

به کوشش: روح الله تولایی

نخستین همایش ملی

بررسی ابعاد رهبری حضرت امام خمینی (ره)

مأخذ شناسی بررسی ابعاد مدیریت و رهبری

حضرت امام خمینی قدس سره

به کوشش: روح الله تولایی

نخستین همایش ملی بررسی ابعاد رهبری حضرت امام خمینی (ره)

دانشگاه پیام نور - واحد خمین

مأخذ شناسی بررسی ابعاد مدیریت و رهبری حضرت امام خمینی قدس سره

به کوشش: روح الله تولایی

با همکاری: امیر اعظمی، علی رضائی، مریم حمیدزاده

چاپ اول: مهر ۱۳۸۸ / ۱۰۰۰ نسخه

بها (با جلد نازک): ۲۰۰۰ تومان

ناشر: سازمان مرکزی دانشگاه پیام نور

آدرس: تهران - چهار راه مینی سیتی / تلفن: ۲۲۴۵۵۱۱۶

حقوق این اثر متعلق به ناشر است.

فهرست مطالب

درآمد	۸
بخش اول: مقالات	۱۳
۱. ابعاد شخصیت حضرت آیه الله العظمی امام خمینی (ره)	۱۳
۲. آزادی در اندیشه سیاسی حضرت امام خمینی (ره)	۱۵
۳. استراتژی وحدت جهان اسلامی در اندیشه امام خمینی (ره)	۱۷
۴. امام خمینی (ره)؛ انقلاب اسلامی و نوآوری	۱۹
۵. امام خمینی (ره) نمونه ای عالی از شخصیت های خودشکوفا	۲۱
۶. امام خمینی (ره) و احیای نگرش سیاسی به عاشورا و تشکل بخشی به شیعه	۲۳
۷. امام خمینی (ره) و رهبری نهضت های اسلامی معاصر جهان	۲۵
۸. امام خمینی (ره) و رویدادهای بزرگ ایران معاصر (پیش از انقلاب اسلامی)	۲۷
۹. امام خمینی (ره)، انقلاب اسلامی و شالوده شکنی سیطره ی گفتمان رسمی در حوزه ی سیاست	۲۹
۱۰. انقلاب اسلامی و ادبیات مقاومت در پرتو رهبری امام «ره» (۱)	۳۱
۱۱. انقلاب اسلامی و ادبیات مقاومت در پرتو رهبری امام «ره» (۲)	۳۳
۱۲. انقلاب اسلامی و ادبیات مقاومت در پرتو رهبری امام «ره» (۳)	۳۵
۱۳. اهداف و اصول حاکم بر حاکمیت اسلامی از منظر حاج آقا نورالله اصفهانی و امام خمینی (ره)	۳۷
۱۴. آیا انقلاب ها را می توان پیش بینی و علل شان را درک کرد	۳۹
۱۵. بررسی الگوی سه نوع تصمیم گیری حضرت امام خمینی (ره) با استفاده از مدل تصمیم گیری حکیمانه	۴۱
۱۶. بررسی توجه به نیازهای پیروان به عنوان عامل افزایش دهنده قدرت مدیریت و رهبری حضرت امام خمینی (ره) در جریان هدایت بسیج مستضعفین	۴۴
۱۷. برهان جهان شناختی بر اثبات وجود خدا از دیدگاه امام خمینی (ره)	۴۷
۱۸. پویایی در رهبری امام خمینی (ره)	۴۹
۱۹. تاملی در مفهوم «ولایت مطلقه رهبر» در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۵۱
۲۰. تحول گرایی عرفان و سیاست در حکمت متعالیه	۵۳
۲۱. ترکیب ابعاد سیاسی و عرفانی در شخصیت امام خمینی (ره)	۵۵

۲۲. تطور اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۵۷
۲۳. جمهوری اسلامی و توسعه سیاسی در نظر امام خمینی(ره) ۵۹
۲۴. حکومت توسط قانون در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۶۱
۲۵. حکومت اسلامی و رهبری آن از نظر امام خمینی(ره) ۶۳
۲۶. خاستگاه های قرآنی اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۶۵
۲۷. درآمدی بر روش بررسی تحقیقات انجام شده در حوزه رهبری امام خمینی(ره) ۶۷
۲۸. دگرگونی معنای دین تحت رهبری امام خمینی(ره) ۶۹
۲۹. رابطه امام خمینی(ره) و مردم در انقلاب اسلامی ۷۱
۳۰. راهکار وحدت سیاسی جهان اسلام در اندیشه امام خمینی(ره) ۷۳
۳۱. رفتار شناسی امام خمینی(ره) در برابر جریان روشنفکری ۷۵
۳۲. رهبری معنوی امام خمینی(ره) در دفاع مقدس ۷۷
۳۳. روحانیت شیعه و کارکردهای آن در اندیشه امام خمینی(ره) ۸۰
۳۴. روند شکل گیری رهبری امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی ۸۲
۳۵. رویکردی فرهنگی به رهبری حضرت امام خمینی(ره) ۸۴
۳۶. زمینه های تاریخی تکوین اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۸۶
۳۷. شیوه رهبری امام خمینی(ره) و سیادت و بری ۸۹
۳۸. شیوه های مؤثر انتقال موارث فکری و فرهنگی امام خمینی(ره) به نسل جدید ۹۱
۳۹. طراحی و مقایسه الگوی تصمیم گیری راهبردی امام خمینی(ره) با برخی از الگوهای تصمیم گیری راهبردی در مدیریت نوین ۹۳
۴۰. عوامل انگیزشی بسیجیان در سیره امام خمینی(ره) ۹۵
۴۱. فرآیند گرایش به انقلاب در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۹۷
۴۲. فطرت و عشق از منظر آیت الله شاه آبادی و امام خمینی(ره) ۹۹
۴۳. قاعده فقهی تولی و تبری در اندیشه سیاست خارجی امام خمینی(ره) ۱۰۱
۴۴. قدرت و مصلحت درآمدی بر فلسفه دولت در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۱۰۳
۴۵. کارآمدی حکومت اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۱۰۷
۴۶. گزیده ای از باورها و ویژگیهای شخصیتی امام خمینی(ره) ۱۰۹
۴۷. مردم داری در رهبری امام خمینی(ره) ۱۱۱
۴۸. مؤلفه های امنیت در اندیشه های امام خمینی(ره) ۱۱۳
۴۹. نقش اعتمادسازی در افزایش مشارکت عمومی از دیدگاه امام خمینی(ره) ۱۱۵
۵۰. نقش تربیتی امام خمینی(ره) در محیط خانوادگی ۱۱۷
۵۱. نقش مرجعیت در رهبری سیاسی امام خمینی(ره) ۱۱۹
۵۲. نگاهی به علل ترکیب شخصیت انقلابی و معنوی امام خمینی(ره) ۱۲۱

۵۳. هدایت دینی امام خمینی(ره) انقلابی در مفهوم رهبری کاریزماتیک ۱۲۳
۵۴. هندسه سیاسی در اندیشه امام خمینی(ره) ۱۲۵
۵۵. هویت جمعی از دیدگاه امام خمینی(ره) ۱۲۸
- بخش دوم: کتابها ۱۳۰
۱. اخلاق سیاسی (امام خمینی(ره) و مفاهیم اخلاقی) ۱۳۰
۲. اخلاق مسئولان (امام خمینی(ره) و مفاهیم اخلاقی) ۱۳۲
۳. استراتژی رهبری امام خمینی(ره) ۱۳۴
۴. امام به روایت امام (بازشناسی شخصیت امام از زبان خویش) ۱۳۷
۵. اندیشه دولت مدرن (بسوی نظریه دولت امام خمینی(ره)) ۱۳۹
۶. اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) ۱۴۱
۷. اندیشه های اجتماعی امام خمینی(ره) ۱۴۴
۸. اندیشه های فقهی - سیاسی امام خمینی(ره) ۱۴۷
۹. انقلاب ایران و مبانی رهبری امام خمینی(ره) ۱۵۰
۱۰. برداشت هایی از سیره امام خمینی(ره) (جلد چهارم رهبری) ۱۵۲
۱۱. بررسی استراتژی امام خمینی(ره) در رهبری انقلاب اسلامی ۱۵۵
۱۲. بررسی تطبیقی خود مدیریتی امام خمینی(ره) و مدیران نظام جمهوری اسلامی ایران ۱۵۸
۱۳. بنیان مرسوم امام خمینی(ره) در بیان و بنان آیت الله جوادی آملی ۱۶۰
۱۴. روابط بین الملل و سیاست خارجی از دیدگاه امام خمینی(ره) ۱۶۳
۱۵. سبک رهبری امام خمینی(ره) ۱۶۵
۱۶. سیره عملی امام خمینی(ره) در اداره امور کشور (۱۳۶۸-۱۳۵۷) ۱۶۸
۱۷. عصر امام خمینی(ره) ۱۷۱
۱۸. عناصر رهبری سیاسی امام خمینی(ره) ۱۷۴
۱۹. عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس رهبری امام خمینی(ره) ۱۷۶
۲۰. مبانی تصمیم گیری استراتژیک امام خمینی(ره) ۱۷۹
۲۱. مبانی رهبری سیاسی امام خمینی (ره) ۱۸۲
۲۲. مشروعیت قدرت از دیدگاه امام خمینی(ره) ۱۸۵
۲۳. نقد و ارزیابی نظریه کاریزمایی در تبیین رهبری امام خمینی(ره) ۱۸۷
۲۴. نقش امام خمینی(ره) در انقلاب اسلامی ایران ۱۹۰
۲۵. ولایت فقیه (حکومت اسلامی) ۱۹۳

درآمد

انقلاب اسلامی که اعجاز گونه در سال ۱۳۵۷ در ایران به پیروزی رسید، مدیون ۳ رکن اساسی شامل دین مبین اسلام، حضور آگاهانه مردم، و مدیریت و رهبری حضرت امام خمینی(ره) بوده است. رهبری امام خمینی(ره) موهبتی الهی بود که تا کنون بیش از حد مورد توجه اهل علم و عمل در داخل و خارج کشور در حوزه رهبری و مدیریت قرار گرفته و نقش رهبری حضرت امام خمینی(ره) بسیار مهم و کارآمد و تأثیرگذار جلوه نمایی کرده است، چرا که تلاش و جهاد مستمر آن امام عظیم الشان باعث تبلور اندیشه اسلام ناب محمدی(ص) گردیده است. اما با این وجود تاکنون این اندیشه آنگونه که سزاوار است مورد مذاقه و بررسی قرار نگرفته است.

در همین راستا نخستین همایش ملی بررسی ابعاد رهبری حضرت امام خمینی(ره) با تدبیر دانشگاه پیام نور و همکاری دانشگاه امام صادق(ع) و دیگر دانشگاه ها و نهادهای کشور در شهر خمین، زادگاه آن امام عظیم الشان برگزار شده است. در این همایش اساتید و پژوهشگران حوزه و دانشگاه به ارائه دستاوردهای پژوهشی خود در قالب مقالات علمی پژوهشی و کارگاه های آموزشی پرداخته اند. یکی دیگر از برنامه هایی که برای این همایش در نظر گرفته شد، اجرای طرح تحقیقاتی شناسایی، گردآوری و معرفی آثار علمی مرتبط با محورهای علمی همایش بررسی ابعاد رهبری حضرت امام خمینی(ره) و ارائه آن جهت بهره برداری محققان و علاقه مندان می باشد که کتاب حاضر نتیجه نهایی این طرح می باشد.

محورهای علمی این همایش به شرح زیر بوده است:

الف- مبانی و اصول

۱- دیدگاهها و مبانی فلسفی رهبری حضرت امام(ره)

مبانی معرفت شناختی، مبانی انسان شناختی، مبانی هستی شناختی، مبانی روش شناختی، مبانی ارزش شناختی.

۲- عوامل و ابعاد مؤثر در رهبری امام (ره)

شخصیت و محیط خانوادگی (زندگی خانوادگی)، زندگی اجتماعی، زندگی سیاسی، زندگی عرفانی، زندگی علمی، جامعیت مدیریت و رهبری امام (ره) و نظام یک پارچه شخصیتی ایشان در مدیریت و رهبری.

۳- اصول رهبری امام (ره)

اسلام خواهی و تأثیر آن در مدیریت و رهبری امام (ره)، تقید به شرع مقدس، رحمت و گذشت، امید به آینده، اعتقاد به نقش مردم در مبارزه، صلابت و قاطعیت، حفظ نظام اسلامی، شناخت افراد، اوضاع و جریانات، فراست و تیزبینی، مبارزه با حاکمیت های غیرالهی و طاغوت ها، شجاعت، اعتقاد به سیاست نه شرقی، نه غربی، صراحت لهجه، نظارت بر امور.

۴- رویکردهای رهبری امام (ره)

رهبری تحوّل آفرین امام (ره) - امام (ره) در نقش رهبر تحوّل آفرین، رهبری آینده پرداز امام (ره) در نقش رهبری آینده پرداز، رهبری الهام بخش امام (ره)، رهبری خدمتگذاری امام (ره)، رهبری معنوی امام (ره)، رهبری عاطفی امام (ره)، رهبری اخلاقی امام (ره)، رهبری پایدار امام (ره).

۵- سطوح رهبری امام (ره)

رهبری استراتژیک امام (ره)، رهبری تاکتیکی امام (ره)، رهبری عملیاتی امام (ره)، رهبری پیچیده امام (ره).

۶- سلسله مراتب رهبری امام (ره)

رهبری خویشتن امام (ره)، رهبری گروهی (خانواده) امام (ره)، رهبری سازمانی امام (ره) در حوزه های علمیّه، و ...، رهبری ملی امام (ره)، رهبری جهانی امام (ره).

۷- قلمروهای مدیریت و رهبری امام (ره)

رهبری دینی امام (ره)، رهبری سیاسی امام (ره)، رهبری اجتماعی امام (ره)، رهبری فرهنگی امام (ره)، رهبری اقتصادی امام (ره)، سایر قلمروها.

۸- چالش ها و موانع رهبری امام (ره)

چالش ها و موانع فرهنگی، چالش ها و موانع اقتصادی، چالش ها و موانع سیاسی، چالش ها و موانع اجتماعی.

۹- رویکردهای پیروی و انواع پیروان در رهبری امام (ره)

پیروی اعتقادی- دینی نسبت به رهبری امام (ره)، پیروی سیاسی در رهبری امام (ره)، پیروی اجتماعی در رهبری امام (ره)، پیروی اقتصادی در رهبری امام (ره)، پیروی فرهنگی در رهبری امام (ره)، رابطه ی امام (ره) با پیروان و بالعکس و نگاه آنان به یکدیگر، الگوی پیروی در مکتب امام (ره)، اعتماد سازی امام (ره) در پیروان، انتظارات امام (ره) از پیروان و بالعکس، روش های توسعه رهبری در پیروان در سیره ی نظری و عملی امام (ره).

۱۰- نقش و تأثیر رهبری امام (ره) بر تحولات آینده

استمرار ایده ها و اندیشه های رهبری امام (ره)، ترسیم نقشه رهبری امام (ره) با رویکرد های گوناگون ترسیم نقشه ی رهبری، بالندگی و پویایی رهبری امام (ره)، تأثیرات امام (ره) و رهبری ایشان بر رهبران داخلی و خارجی، ارزش ها و چشم انداز و آرمان های رهبری امام (ره)، تأثیرات رهبری امام (ره) در توانمندسازی پیروان برای رهبری آینده ی جهان، نقش رهبری در توسعه ی فرهنگ مهدویت، تجلیات رهبری امام (ره) در حضرت آیت الله العظمی خامنه ای مد ظله العالی، تجلیات رهبری امام (ره) در ائمه ی جمعه و جماعات، روش های توسعه ی رهبری در سیره ی نظری و عملی امام (ره)، توصیه های امام (ره) به رهبران آینده، هشدارها و نگرانی های امام (ره) درباره ی رهبری در آینده، رهبری امام (ره) فراتر از زمان و مکان، ب- مصداق های رهبری و آثار و برکات وجودی رهبری امام (ره).

۱۱- رهبری امام (ره) قبل از انقلاب اسلامی

۱۲- رهبری امام (ره) در پیروزی انقلاب اسلامی

۱۳- رهبری امام (ره) پس از پیروزی انقلاب اسلامی

رهبری امام (ره) در رابطه با دولت های حاکم در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران (قوه مجریه)، رهبری امام (ره) در رابطه با قوه مقننه، رهبری امام (ره) در رابطه با قوه قضائیه، امام خمینی (ره) و مدیریت بحران، رهبری امام (ره) در رابطه با نهادهای انقلاب اسلامی (سپاه، جهاد، کمیته امداد و ...)، رهبری امام (ره) در رابطه با نهضت های جهان اسلامی، رهبری امام (ره) در حوزه های علمیه و برای حوزه های علمیه، رهبری امام (ره) در حج (امور بین الملل)

اسلامی)، رهبری امام (ره) در نهضت های مستضعفین جهان، نمونه های موفقیت های امام (ره) در رهبری، امام (ره) در نگاه امام (ره)، جلوه های کرامت امام (ره) در رهبری، سایر ابعاد و مصداق های رهبری امام (ره).

طرح معرفی آثار علمی بررسی ابعاد رهبری حضرت امام خمینی (ره) به طور کلی با روش کمی و پیمایشی و با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و با ابزار فیش برداری انجام شده است. جامعه آماری این طرح شامل کتابخانه های دانشگاه های امام صادق (ع)، شهید بهشتی، تهران و موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، پژوهشکده امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی، بانک های اطلاعاتی و اینترنتی، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۱، بانک اطلاعات نشریات کشور^۲، نمایه، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی قم و خانه کتاب بوده است.

این طرح در سه مرحله اصلی به شرح زیر انجام شده است:

در مرحله اول جستجو و شناسایی آثار معتبر علمی در خصوص ابعاد گوناگون سیره نظری و عملی رهبری حضرت امام خمینی (ره) در جامعه آماری طرح صورت پذیرفته است. هدف اصلی از این مرحله منبع شناسی و شناسایی کلیه اسناد مربوط به رهبری حضرت امام (ع) از طریق منابع کتاب، مقاله بود که بتواند راهگشای تحقیقات بیشتر درباره ابعاد رهبری ایشان باشد. در این مرحله با منابع نسبتاً کثیری روبرو بودیم که از نظر علمی باید تمام آنها را در این مأخذ شناسی ذکر می کردیم، که از سوی دیگر چنین امکانی مهیا نبود که صدها عنوان کتاب و مقاله را بیاوریم؛ از این رو روش گزینش آثار را در پیش گرفتیم. برای این منظور ملاک ها و معیار هایی برای گزینش آثار تعیین شد که عبارت بودند از: ۱- ارتباط مستقیم با محورهای همایش، ۲- اعتبار علمی آثار، ۳- امکان دسترسی به متن کامل آثار. در نهایت در این مرحله به این ترتیب معتبرترین و متناسب ترین این آثار انتخاب و گردآوری شده است.

در مرحله دوم با روش ترکیبی طوفان مغزی (Brain Storming) و دلفی شناسنامه های استاندارد برای فیش برداری و معرفی مقالات و کتاب های گردآوری شده طراحی گردید. این شناسنامه شامل فیلدهایی از قبیل اطلاعات چاپ، سرفصل های مورد بحث، محورهای تحت پوشش قرار گرفته از همایش، خلاصه و کلیدواژه، مهمترین منابع، جنبه های نوآوری و سوالات و موضوعات

^۱ Scientific Information Database (SID)

^۲ magiran

پژوهشی پیشنهادی برای مطالعات و تحقیقات آتی، می باشد. سپس این شناسنامه ها جهت تکمیل در اختیار تیم پژوهشی متشکل از کارشناسان رشته معارف اسلامی و مدیریت قرار گرفت که این کار به خوبی و در مدت زمان یک ماه انجام شد.

مرحله سوم این طرح شامل نظارت و داوری شناسنامه های تهیه شده توسط خبرگان مدیریت و انجام اصلاحات لازم توسط پژوهشگران بوده است. همچنین در این مرحله شناسنامه های تهیه شده وارد رایانه شده و پس از دسته بندی آنها به همراه گزارش نهایی و متن کامل مقالات در قالب یک لوح فشرده آماده ارائه در همایش شده است. طی این فرایند در مجموع برای معرفی ۵۵ مقاله معتبر علمی و ۲۵ کتاب مرتبط با ابعاد رهبری حضرت امام(ره)، شناسنامه های استاندارد تکمیل گردید و به همراه متن کامل تمام مقالات در قالب بیش از ۱۴۰۰ صفحه در لوح فشرده قرار داده شده و همراه این کتاب ارائه شده است.

امید است انشاءالله این گام هرچند کوچک در راستای مذاقه و معرفی آثار معتبر علمی مرتبط با بررسی ابعاد مدیریت و رهبری حضرت امام خمینی(ره) مورد قبول حضرت حق و مورد عنایت و استفاده فرهیختگان و نخبگان عرصه های علم و عمل واقع شود. در اینجا لازم است تا از زحمات جناب آقای دکتر سید محمد حسینی رییس محترم همایش، مساعدت ها و راهنمایی های اعضای محترم کمیته علمی همایش و به خصوص ریاست محترم آن استاد فرزانه دکتر علی رضاییان و دبیر محترم همایش جناب آقای دکتر علی نجاتبخش اصفهانی کمال قدردانی و سپاسگزاری را داشته باشم. همچنین این طرح حاصل یک کار تیمی می باشد که جا دارد از مسئولان کارگروه های آن، آقایان امیر اعظمی، علی رمضانی و سرکار خانم مریم حمیدزاده تشکر نمایم.

امید است انشاءالله اساتید و صاحب نظران گرامی با نقدهای سازنده خود ما را بر ایرادات این اثر آگاه سازند تا در فرصت مناسب نسبت به اصلاح و تکمیل آن برآییم.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

روح الله تولایی

تابستان ۱۳۸۸

حضرت آیت الله العظمی خاмене ای مدظله العالی:
این انقلاب بی نام خمینی (س) در هیچ جای جهان شناخته شده نیست.

دانشگاه پیام نور

